

Герлянд Т.М.,
канд. пед. наук, с.н.с.,
старший науковий співробітник
лабораторії технологій професійного навчання
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України

ДОСЛІДНИЦЬКА ПРОЕКТНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

За сучасних умов дослідницькі проектні технології навчання орієнтовані на вирішення наукової проблеми, що включає виявлення актуальності теми дослідження, визначення мети, завдань, предмета і об'єкта, визначення сукупності методів дослідження, шляхів вирішення проблеми, обговорення та оформлення отриманих результатів. Вони здійснюються у закладах професійної (професійно-технічної) як в урочній, так і в позаурочній діяльності. До їх числа можна віднести проведення, наприклад, мікросоціологічних досліджень з виявлення ставлення населення до певних проблем, проекти по вирішенню конкретних екологічних проблем свого краю, проекти по вивченню етнічних традицій свого регіону та ін. У будь-якому дослідницькому проекті проявляється безпосередньо творчість учнів.

Експертна оцінка проекту є необхідним компонентом даної технології, без якої проект відбутися не може. Цим дослідницьке проектне навчання відрізняється від виконання звичайних проблемних завдань шляхом здійснення експертної оцінки.

Програма експертної оцінки задається шляхом формулювання логічного ланцюжка питань – стандартизованого, формалізованого характеру, покликаних показати глибину розкриття знань з даної проблеми, інформованість у відповідній галузі учнів, вміння вирішувати поставлені завдання, а також питань, які розкривають суб'єктивну позицію, що втілює цей проект: інтерес до проблеми, ініціативність, здатність до комунікації, відповідальність та ін.

Нерідко експерти (з числа учнів та викладачів) проводять експертизу за допомогою п'яти - або десятибальної шкали.

Експертна оцінка може здійснюватися за різними діагностичними параметрами, що включають наступні аспекти: мотиваційний, ціннісний, пізнавальний, комунікативний, організаційний. Мотиваційний аспект відображає зацікавленість учнів проектом та їх вміння зацікавити групу за допомогою емоційної промови, яскравого оформлення, отриманих результатів. Ціннісний аспект проявляється в системі цінностей учнів, орієнтованої на благо інших людей, захист навколишнього середовища. Пізнавальний аспект проектної технології відображає вміння оперувати науковим змістом, здійснювати міждисциплінарний перенесення, характеризується проявом творчості при вирішенні проблеми. Комунікативний аспект діагностується за вмінням учнів відстоювати свій погляд, проявляти емпатію, здійснювати обмін цінностями під час дискусії, надавати допомогу товаришам. Організаційний аспект проявляється в чіткості роботи за планом, в узгодженні діяльності всіх учасників в групі, результативності у виборі і ролі лідера в організації групової роботи.

Дослідницька проектна технологія включає проміжну і підсумкову оцінку проекту і здійснюється або викладачем, або незалежними експертами з числа учнів. Оцінка результатів роботи повинна бути такою, щоб учні пережили ситуацію успіху. З цією метою організовується спільне обговорення проекту викладачем і учнями.

Таким чином, головними перевагами дослідницького проектного методу навчання, безперечно, є наступне:

- актуальність. У центрі технології – учень, його активна участь, що дозволяє застосовувати набуті знання, вміння та навички, а також добувати ці знання самостійно;
- створення комфортного освітнього середовища. Ступінь співробітництва викладач-учень, учень-учень стає фактором розвитку і самовизначення особистості;

– диференційований підхід. Тему проектів учень обирає самостійно з урахуванням своїх інтересів і можливостей. Це дозволить учневі реалізувати власний творчий потенціал у результаті чого вирішуються і багато завдань особистісно орієнтованого навчання;

– використання інформаційних технологій: обробка інформації і комунікація завжди були і залишаються основними видами навчальної діяльності;

– формування дослідницьких умінь;

– мотивуючий характер: право вибору, можливість самостійно контролювати процес і співпрацювати з одногрупниками – все це підвищує мотивацію навчання.

Тільки правильно організована робота над дослідницьким проектом матиме позитивний вплив на учнів, сприятиме самостійному отриманню знань і досвіду з безпосереднього спілкування з реальним життям, розвиваючи у них вміння працювати з мінливою інформацією, самостійність, критичне мислення, ініціативу. Якщо учень постійно займається проектною діяльністю у роки навчання, то у справжньому дорослому житті він виявиться більш пристосованим, зуміє планувати власну діяльність, орієнтуватися у різноманітних ситуаціях, спільно працювати з різними людьми, тобто адаптуватися до навколишніх умов.